QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 27 ta' Ġunju, 2023

Numru 3

Rikors Numru 710/12/2

Charles u Carmen konjugi Azzopardi (karti ta' l-identita` bin-numru 205854M u 111064M rispettivament)

vs

J.C.R Limited (C6029)

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat ta' Charles u Carmen konjugi Azzopardi tat-13 ta' Lulju 2012 li permezz tiegħu ppremettew u talbu s-segwenti:

> "1. Illi s-soċjeta` intimata ġiet inkarigata mir-rikorrenti sabiex tissuplixxi u tqiegħed fil-fond tar-rikorrenti 13, Pixxispada, J. Kepler Street, Mellieħa membrane likwidu għat-terrazzin madwar il-'pool area' kif ukoll għal livell tal-bejt u tapit artifiċjali għal madwar il-'*pool area*'.
>
> 2. Illi xi żmien wara li s-soċjeta` intimata lestiet ix-xogħlijiet, bdew jidhru xquq u '*blistering*' fil-membrane u meta qalu lis-soċjeta intimata, din

ipprovat tirrimedja billi għamlet xi xogħlijiet ta' riparazzjoni, pero` l-'blistering' reġa' tfaċċa, tant li l-problema kibret u skond pariri professjonali li ħadu l-atturi l-membrane għandu jiġi kompletament mibdul;

3. Illi dan il-'blistering' u xquq ossia difetti ma kienux visibbli meta tqiegħed il-membrane u t-tapit artifiċjali u ħarġu biss wara t-tqegħid u saru progressivament aktar evidenti;

4. Illi kull tentattiv tas-soċjeta` intimata biex tirrimedja kien inutli;

5. Illi għalhekk jirriżulta li l-membrane likwidu mertu ta' din il-vertenza kien milqut minn difetti serji li ma kienux viżibbli fil-mument tat-tqegħid fil-post u/jew ix-xogħlijiet ta' tqegħid ma sarux skond is-sengħa u l-arti;

6. Illi fiż-żewġ ipotesi deskritti fil-paragrafu 6 ta' dan ir-rikors ġuramentat, is-soċjeta` intimata hija responsabbli sabiex tirreintegra lir-rikorrenti;

7. Illi minkejja diversi interpellazzjonijiet inkluż ittra bonarja datata 5 ta' Jannar 2011 (hawn annessa u mmarkata bħala Dokument A), f'dan is-sens, is-soċjeta` intimata baqgħet ma offrietx rimedju sodisfaċjenti u għaldaqstant r-rikorrenti ma kellhomx triq oħra għajr li jipproċedu b'din il-kawża.

Għaldaqstant jitolbu bir-rispett r-rikorrenti lil din l-Onorabbli Qorti sabiex jogħġobha tiddeċiedi din il-kawża billi salv kwalsiasi dikjarazzjoni opportuna u meħtieġa:

1. Tiddikjara illi l-membrane likwidu supplit u mqiegħed mis-soċjeta` intimata fil-fond tar-rikorrenti 13, Pixxispada, J. Kepler Street, Mellieħa ma kienx tal-kwalita` pattwita u/jew kienet affetta minn difetti moħbija li kieku r-rikorrent kien jaf dwarhom ma kienx jixtrih;

2. Tirrexxindi l-kuntratt li permezz tiegħu ġie supplit il-membrane in kwistjoni u tordna ir-reintegrazzjoni tar-rikorrenti fil-mument li kienu jinsabu immedjatament qabel ma ġie konkjuż il-kuntratt;

3. Alternattivament tiddikjara li x-xogħlijiet imwettqa mis-soċjeta` intimata ma kienux skond is-sengħa u l-arti u huma tali li jistgħu jiġu rifjutatu mir-rikorrenti;

4. Tiddikjara konsegwentement għat-talba numru 3 li s-soċjeta` intimata kkaġunat danni lir-rikorrenti meta naqqsu li jadempixxu fedelment l-obbligi tagħhom fil-konfront tar-rikorrenti u filwaqt li tillikwida l-istess danni, tordna l-ħlas tal-istess bl-imgħaxijiet mid-data tal-preżentata ta' dan ir-rikors ġuramentat;

5. F'każ li jirriżulta li s-soċjeta` intimata kienet a konnoxxenza tad-difetti msemmija qabel ma tqiegħed il-membrane likwidu fil-post,

tikkundanna lis-soċjeta` intimata tħallas kull dannu ulterjuri permissibbli skond il-liġi;

Bl-ispejjeż tal-preżenti inklużi dawk tal-ittra bonarja mibgħuta qabel il-presentata ta' dan ir-rikors ġuramentat u ta' kull att kawtelatorju ppreżentat fil-mori ta' din il-kawża;

B'riserva ta' kull azzjoni ulterjuri spettanti lir-rikorrenti naxxenti mill-fatti deskritti f'dan ir-rikors ġuramentat."

Rat ir-risposta ġuramentata ta' Charles Attard għan-nom tas-Soċjeta' kummerċjali J.C.R Limited (is-Soċjeta' konvenuta) li permezz tagħha wieġbet is-segwenti:

"1. Illi prelimarjament l-atturi jridu jiċċaraw l-azzjoni konfuża tagħhom u jispeċifikaw liema azzjoni qiegħdin jeżerċitaw bil-kawża minhom promossa, u ċioe` waħda mis-segwenti:

i) azzjoni bbażata fuq il-garanzija tal-bejgħ, senjatament dika bażata fuq difetti okkulti;

ii) azzjoni ibbażata fuq kwalita mhux patwita;

iii) azzjoni ibbażata fuq kuntratt ta' appalt allegatament konkluż bejn il-kontendenti.

Fi kwalunkwe każ huwa paċifiku li l-azzjonijiet fuq indikati, kollha imsemmija fil-kawża attriċi, ma jistgħux jiġu promossi kumuluttivament.

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost;

i) għal dak li jirrigwarda l-azzjoni ibbażata fuq difetti okkulti it-talba attriċi hija perenta ai termini tal-artikolu **<u>1431 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta;</u>**

ii) ghal dak li jirrigwarda l-azzjoni attriċi bbażata fuq nuqqas ta' kwalita` patwita l-azzjoni hija perenta ai termini tal-artikolu **<u>1407 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta;</u>** u

iii) għal dak li jirrigwarda l-azzjoni attriċi ibbażata fuq l-appalt l-azzjoni hija preskritta a tenur tal-artikolu **<u>2149 (a) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta</u>**.

3. Illi s-soċjeta` esponenti biegħet biss *membrane* likwidu lill-atturi, u ma huwiex minnu li hija ħadet ħsieb l-installazjoni tal-istess *membrane* likwidu jew tapit artifiċjali għal madwar il-*pool area*. Għaldaqstant it-

talbiet attriċi kollha imsejsa fuq il-kuntratt ta' appalt għandhom jiġu mill-ewwel miċħuda.

"4. Illi l-anqas ma huwa minnu li s-soċjeta` esponenti eżegwiet xogħolijiet ta' riparazzjoni kif allegat mill-atturi.

5. Illi ma huwiex minnu li l-*membrane* likwidu kien aflitt minn difetti okkulti. Fi kwalunkwe każ jispetta lill-atturi iressqu prova konklussiva tal-allegati difetti.

6. Illi jekk ix-xogħolijiet ta' tqegħid tal-*membrane* likwidu ma sarx skond is-sengħa u l-arti żgur li taħti xejn is-soċjeta` esponenti, li kif rajna ma kellha assolutament xejn x'taqsam mal-applikazzjoni tal-istess *membrane* likwidu. Fil-fatt ir-rapport tal-Perit Ruben Sciortino eżebit bħala Dok. B maċ-ċitazzjoni attriċi jgħid espressament illi l-problemi li rriżultaw fil-membrane setgħu irriżultaw minn "*bad workmanship (bad mixing and laying)".*

7. Illi għal dak li jirrigwarda l-allegata defiċjenza fil-kwalita` patwita, l-atturi għandhom fl-ewwel jispeċifikaw fuq liema kwalita` imwiegħda qiegħdin isejsu t-talba tagħhom. Jiġi rilevat ukoll illi mal-akkwist tal-*liquid membrane* (u saħansitra anke meta saritilhom il-*quotation* relattiva) l-atturi kienu fil-pussess tat-*technical specification sheet* relattiva.

8. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost l-esponenti ma tista` taħt l-ebda ċirkustanza tiġi legalment ikkundannata tħallas danni lill-atturi.

9. Illi fi kwalunkwe każ, u mingħajr preġudizzju għall-premess, l-atturi għandhom jipprovaw id-danni li allegatament inkorrew."

Rat l-atti u dokumenti kollha tal-Kawża.

Semgħet ix-xhieda imressqa fil-perkors ta' dawn il-proċeduri.

Rat is-Sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell tat-28 ta' Novembru 2021.

Rat li l-Kawża tħalliet għas-Sentenza għal-lum.

Punti ta' fatti

1. L-Atturi ordnaw it-tqegħid ta' membrane likwidu għat-terrazzin madwar il-pool area u l-bejt tal-fond tagħhom ġewwa l-Mellieħa. Jidher li

x-xogħol ma tax ir-riżultat mixtieq peress illi rriżulta li kien hemm diversi 'blistering' fil-membrane, u għalkemm saru xi xogħlijiet rimedjali, il-'blistering' reġa' tfaċċa u nonostante diskussjonijiet, il-membrane baqa' ma ġiex tajjeb. Jidher li x-xogħol sar minn certu Manwel Mifsud li kien inkarigat mill-Atturi b'materjal fornut mis-soċjeta' Attriċi. Stante li qatt ma intlaħaq ftehim bejn il-partijiet, l-Atturi kienu kostretti li jipproċedu kontra s-Soċjeta' konvenuta b'din il-Kawża.

Punti ta' Liġi

2. Kwantu jirrigwarda l-azzjoni kif proposta l-Qorti tal-Appell fis-Sentenza suċitata għamlet dawn l-osservazzjonijiet inkwantu jirrigwarda l-applikazzjoni tal-Kap 378 tal-liġijiet ta' Malta:

"Meta jingħad li l-oġġett mhux tal-kwalita` pattwita, dan ifisser, fi kliem l-imsemmija liġi tal-konsumatur, illi l-oġġett mibjugħ u/jew il-karatteristiċi jew kwalitajiet tiegħu ma jkunux jaqblu ma' dak illi kien miftiehem bejn il-partijiet. Infatti, l-Artikolu 73 tal-imsemmi Kap. 378, jagħti diversi eżempji ta' nuqqasijiet li, fi stil li kien miktub il-Kodiċi Ċivili, jistgħu kważi kollha jitqiesu taħt il-kappa ta' nuqqas ta' kwalita` pattwita.

L-Artikolu 73 (1) tal-att, fil-fatt, jiddisponi kif ġej:

'73(1) Il-kummerċjanti għandhom l-obbligu jikkunsinnaw lill-konsumaturi oġġetti li jkunu konformi mad-deskrizzjoni u l-ispeċifikazzjonijiet fil-kuntratt tal-bejgħ, u skont hekk ikollhom l-obbligu li jiżguraw li l-oġġetti:-

(a) "jkunu konformi mad-deskrizzjoni mogħtija mill-kummerċjanti u jkollhom il-karatteristiċi, l-fattizzi u l-kwalitajiet tal-oġġetti li l-kummerċjant ikun wiegħed jew ikun wera jew xort'oħra ppreżenta lill-konsumatur bħala kampjun jew mudell;

(b) "jkunu adattati għall-iskop partikolari li għalih il-konsumatur ikun jeħtieġhom u li jkun għarraf bihom lill-kummerċjant meta kien qed jagħmel il-kuntratt;

(c) "jkunu adattati għall-iskop li għalih oġġetti tal-istess tip normalment jintużaw; u

(d) "juru l-kwalita` u l-kapacita` li huma normali f'oġġetti tal-istess tip u li l-konsumatur jista' raġonevolment jistenna, fil-qies tax-xorta tal-oġġetti u meta jitqiesu d-dikjarazzjonijiet pubbliċi dwar il-karatteristiċi speċifiċi tal-oġġetti li jsiru dwarhom sew mill-kummerċjant, mill-produttur jew mir-rappreżentant tiegħu, partikolarment f'reklamar jew fuq it-tikketti.'

Effettivament, dan l-artikolu qiegħed jiżgura li l-oġġett mibjugħ lill-konsumatur ikun oġġett tal-kwalita` pattwita.

Għalhekk, dak li ġie spjegat fir-rikors promotur jista' jitqies bħala użu ta' kliem ġenerali li jkunu jfissru, fid-dettall, ħafna aktar affarijiet. Hu, għalhekk, li inkitbu trattati sħaħ fuq il-Kodiċi Ċivili, għax l-istil huwa ta' artikolu ġenerali, bil-ġuristi u l-qrati jimlew id-dettal.

L-istil Ingliż u dak tal-Unjoni Ewropea, (li fuq id-Direttiva tagħha hija bażata din il-liġi) huwa tista' tgħid, magħżul minn ta' qablu għax il-liġi tidħol fid-

dettal mill-ewwel. Dan ma jfissirx li waħda qed teskludi lill-oħra. F'dan il-każ, dak li ġie premess fir-rikors promotur, huwa l-heading tal-eżempji li nsibu fil-liġi tal-konsumatur. Li l-oġġett irid ikun konformi mad-deskrizzjoni mogħtija, adattat għall-iskop tiegħu, u juri l-kwalita` u l-kapaċita` li huma normali f'oġġett tal-istess tip, jistgħu jinġabru f'żewġ kelmiet: li l-oġġett ikun ta' 'kwalita` pattwita.

L-azzjoni attriċi, li f'dan in-negozju għandha l-vesti ta' konsumatur, tista', għalhekk, timxi fuq il-binari tal-Att Dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur, u jrid issa jiġi deċiż jekk id-difetti riskontrati humiex riżultat ta' nuqqasijiet fil-prodott, kif jallegaw l-atturi, jew ta' 'bad workmanship', kif issostni s-soċjeta` konvenuta. Dan għad ma ġiex mistħarreġ mill-ewwel Qorti, u l-atti jridu jiġu rinvjati lilha biex tistħarreġ u tiddeċiedi fuq dan il-punt."

Konsiderazzjonijiet

3. Kif diġa' aċċennat, din il-Kawża ġiet rinvijata lura mill-Qorti tal-Appell Superjuri għal quddiem din il-Qorti biex jiġi deċiż il-mertu. Iżda dik il-Qorti stabbilit is-segwenti punti b'mod li din il-Qorti trid timxi fil-kwadru tal-parametri kif deċiżi minn dik il-Qorti. Is-sentenza msemmija stabbilit (a) li l-azzjoni għandha timxi fuq il-binarji tal-Att Dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur u (b) li min wettaq ix-xogħol kien imqabbad mill-Atturi (c) l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni anke abbażi tal-Att imsemmi ġiet miċħuda u (d) l-atti intbagħatu lura lil din il-Qorti sabiex jiġi deċiż il-mertu fid-dawl ta' dak li jipprovdi l-Att inkwistjoni.

4. Minn dan isegwi li l-prezz imħallas lis-Soċjeta' konvenuta mill-Attriċi kien għall-materjal fornut biss u mhux għat-tqegħid tal-materjal u għall-esekuzzjoni tax-xogħol magħmul mill-imsemmi Manwel Mifsud. Dan tal-aħħar meta ġie inkarigat mill-Atturi inzerta li kien diġa' qiegħed jagħmel xi xogħolijiet fir-residenza. Jidher ukoll li kien bniedem affidabbli u jixhed li għalkemm qabditu l-Attriċi pero' "….*imma bil-kunsens tas-Sinjur ghax jaf li naf naghmlu*." (a' fol 54). Din ir-referenza kontinwa ta' dan ix-xhud għall-fatt li x-xogħol għamlu bil-kunsens tas-sinjur tagħti kredenza qawwija dak li isostni l-Attriċi li meta staqsiet lil Charles Attard min ser jagħmel ix-xogħol *"Qalli halli f'idejja, qalli issa inqabbdek lil xi hadd espert…*" (a' fol 29b) u ġie wieħed jismu Leli (ibid). Dan Manwel jgħid ukoll, li kemm-il darba ħadem għall-Atturi u li qatt ma kellu problemi magħhom. (a' fol 54). Dan ix-xhud jispjega li hu mexa *"Esatt kif qalli s-Sinjur hallatu jien"* b'referenza għall-komponenti tal-materjal użat u saħansitra jirrakonta b'dettal x'qallu li għandu jagħmel is-Sinjur (a' fol 54 u a' fol 55). Jgħid ukoll li dan ix-xogħol kien xeba' jagħmlu u qatt ma kellu problem (a' fol 55).

5. Dan ix-xhud jgħid ukoll li s-supplier kien jiġi jara x-xogħol. Għaraf ukoll lil Nenu fl-awla b'referenza għal Carmel Attard ir-rappresentant tas-Soċjeta' konvenuta. Kien dan li qallu kif iħalltu (a' fol 52). Din il-parti tax-xhieda ta' dan ix-xhud hija korroborata mill-Attriċi meta tixhed li rat lil Karmenu "*Jitkellem mieghu, ifehmu kif jaghmlu*". (a' fol 29b).

6. Min-naħa tagħha l-Attriċi tixhed li wara tlett ġimgħat meta telgħet fuq il-bejt bdiet tara xi bżieżaq. Informat lis-Soċjeta' konvenuta u ġew wara xi

tlett ġimgħat biex jirrimedjaw. (a' fol 29c). Meta sar il-patching kien hemm Karmenu presenti (a' fol 29d). Dwar il-formazzjoni ta' dawn il-bżieżaq l-imsemmi Manwel Mifsud, fil-waqt li jikkorobora x-xhieda tal-Attriċi huwa aktar grafiku meta jispjega hekk kif mar fuq il-post "*Sibtu qed itella' l-bzieqzaq u minn taht tard jitfarrak u mort insaqsi lis-sinjur u qalli ….ha ntik ftit materjal, xtrajt ftit materjal u mort nirringah. Ergajt qlajtu fejn inqala' u mort biex nirrinangah. Irrangajtu u rega' baqa' tiela', baqa' jinqala'.*" Jikkonferma li beda jinqala' kullimkien u iktar ma jgħaddi ż-żmien iktar beda jitfarrak u jinqala' (a' fol 52). Qal li l-imsemmi Carmel Atttard qallu li kien ħadmu ħażin. Ix-xhud jesklama *"…xbajt naghmlu dan ix-xoghol ! Issa hdimtu hazin Jien!?*" (a' fol 53). Bil-pulit kien qiegħed jifhem li s-Soċjeta' konvenuta kienet qed titfa' kull responsabbilta' fuqu. Mir-ritratti esebiti jidher ċar li t-tqegħid ta' dan il-membrane ma kienx ta r-risultat mixtieq u li tassew kien kollu ħsara mal-bejt kollu.

7. L-invoices kollha jindikaw żewġ affarijiet li ħlas sar għall-materjal biss u li di piu' huwa verosimili li x-xogħol sar fl-eqqel tas-sajf (a' fol 30 sa 41). Mill-product data sheet tal-prodott jirrisulta li l-materjal kien maħdum fit-3 ta' Awwissu 2006 (a' fol 42). Il-materjal mibjugħ kien jikkonsisti f'taħlita li jidher li kienet għadha trid issir ta' żewġ komponenti bi proċess kif jispeċifika l-manwal rilaxxat mill-fornitur (a' fol 45). F'dan il-manwal hemm imniżżel li "*Non esporre prima dell-utilizzo il materiale al sole nelle Stagioni calde*" u fejn hemm it-titolu ta' *Stoccaggio* hemm il-kundizzjoni "*6 mesi in luogo asciutto*".

8. Meta l-Qorti fliet sewwwa kif ġraw l-eventi tifhem, għalfejn il-Perit Reuben Sciortino wasal fost oħrajn għal dawn il-konklużjonijiet:

"The result of such extents of the membrane damage is due to either;

a. *Bad workmanship (bad mixing and laying)*
b. *The product had expired prior to being laid on site."* (Ara a' fol 7 u dokumenti a' fol 8 sa 12).

9. Ir-rapport ta' dan il-Perit ġie kkontestat b'rapport tal-Perit David Pace (a' fol 220). B'dana kollu, fl-apprezzament tal-fatti li jemerġu minn din il-kawża, il-Qorti waslet għall-konklużjoni li fuq il-preponderanza tal-provi u bilanċ ta' probbabilitajiet, li dak li ġara kienet il-fatt li t-tqegħid tal-materjal sar fis-sajf abbinat ma' din iċ-ċirkostanza, difett fil-materjal fih innifsu. Għall-fatt li dan il-materjal tqiegħed fis-sajf hija s-Soċeta' konvenuta li għandha twieġeb, għaliex hemm ċar fil-manwal li dan il-perjodu għandu jkun evitat u għaliex wara kollox kienet hi li dderiġiet lill-ħaddiem bil-metodu kif kellu jitqiegħed, tant li rriżulta li l-imsemmi Charles Attard kien mar fuq il-post biex jara x-xogħol. Għalkemm huwa minnu li l-klijent ikollu l-manwal, ġaladarba s-Soċjeta' konvenuta daħlet biex tissorvelja x-xogħolijiet hi ukoll kienet taf x'jgħid dak il-manwal. Jgħid x'jgħid ir-rapport tal-Perit David Pace, Charles Attard li huwa midħla sew tal-prodott kien jaf bl-ambjenti ta' fejn kellu jitqiegħed dan il-materjal.

10. Il-Qorti waslet ukoll għall-konklużżjoni, li l-materjal fornut ma kienx idoneju għall-iskop partikolari li għalih l-Atturi kienu jeħtieġhom u li fil-fatt

kienu għarrfu b'dan lis-Soċjeta' konvenuta fil-mument tal-kuntratt ta' bejniethom u li materjal offrut ma kienx adattat għall-iskop li għalih oġġetti tal-istess tip normalment jintużaw.

11. Kwantu għad-danni, għal xi raġuni li jafu huma, l-Atturi baqgħu sal-aħħar ma tawx indikazzjoni f'hiex jikkonsistu dawn id-danni. L-anqas fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom ma għamlu dan. Di piu' bil-mod xejn ċar ta' kif inhuma t-talbiet Attriċi, din il-Qorti sabet ċertu diffikultajiet. Sa fejn jirrigwarda li x-xogħolijiet ma sarux skond l-arti u sengħa u ż-żewġ talbiet sussegwenti dawn ma jistgħux jintlaqgħu għaliex kif qalet il-Qorti tal-Appell kienu l-Atturi li nkarigaw lill-ħaddiem li għamel ix-xogħol.

12. Kwantu għall-ewwel żewġ talbiet ser tilqa' l-ewwel talba limitatment għad-dikjarazzjoni tal-Kwalita pattwita. Fil-waqt fil-każ tat-tieni talba, din ser tintlaqa' sal-punt pero', li din ir-rintegrazzjoni illum ma hiex possibbli li ssir fit-totalita' tagħha stante, li kif anke jirrisulta mill-Atti, l-Atturi diġa' installaw membrane ieħor kif anke jemerġi mid-dokumenti esebiti (a' fol 62a sa 67). B'dana kollu ma jfissirx li s-Soċjeta' konvenuta ma għandhiex trodd lura l-prezz li tħallset tal-materjal ħażin li kkonsenjat lill-Atturi. Għalhekk ser ikunu ordnati li jħallsu kull flejjes li talvolta rċevew mingħand l-Atturi ammontanti għal €9327.10.

Decide

Għaldaqstant din il-Qorti qed taqta' u tiddeċiedi l-Kawża bil-mod segwenti:

Tilqa' l-ewwel talba limitatament kif fuq spjegat.

Tilqa' t-tieni talbiet Attriċi u ai fini ta' reintegrazzjoni qed tordna lis-Soċjeta' konvenuta trodd lura kull flejjes li ħallsu l-Atturi u cioe' s-somma ta' disat elef tlett mija u sebgħa u għoxrin ewro (€9327) (a'fol 30 sa 41) bl-imgħaxijiet legali mill-presenti sal pagament effettiv.

Ticħad il-bqija tat-talbiet Attriċi.

Spejjes jibqgħu mingħajr taxxa bejn il-partijiet.

Imħallef Toni Abela

Deputat Reġistratur